Nieuwe vondsten van zeldzame planten in Nederland, hoofdzakelijk in 1975

door

J. MENNEMA en S. J. VAN OOSTSTROOM

(Rijksherbarium, Leiden)

Tot onze spijt is het door omstandigheden niet gelukt om de traditie, 'de lijst' met vondsten van zeldzame planten te laten verschijnen één jaar nadat de vondsten zijn gedaan, voort te zetten. Wij hopen, dat deze omissie éénmalig zal zijn.

Deze lijst wijkt op een belangrijk punt af van de vorige lijsten, zoals die sinds 1971 zijn gepubliceerd. De eerste categorie, die niet geheel terecht werd aangeduid als 'Inheemse soorten', zal in het vervolg worden genoemd 'Nederlandse soorten', waaronder worden verstaan die soorten, die volgens het Floristenconcilie 1975 'worden

gerekend te behoren tot de Nederlandse flora' (MENNEMA, 1975). Deze soorten zijn opgenomen in de onlangs verschenen Standaardlijst 1975 (ARNOLDS & VAN DER MEIJDEN, 1976).

Het leek ons juister in deze categorie ook op te nemen adventieve vondsten en verwilderingen van Nederlandse soorten, opdat in onze jaarlijkse lijst alle belangrijke gegevens op één plaats tezamen zijn terug te vinden. Voor adventief in categorie A wordt de afkorting adv. gebruikt, voor verwilderd verw. Indien naar de mening van de lezers dit predikaat ten onrechte aan een vondst is toegevoegd, dan stellen wij er prijs op dit te mogen vernemen.

Ook in 1975 zijn er op basis van kilometerhokken (MENNEMA, 1973) door medewerkers en studenten, werkzaam aan het Rijksherbarium te Leiden, weer diverse gebieden intensief geïnventariseerd: de Werkgroep Voorne verrichtte deze inventarisatie in het kader van het samenwerkingsproject met de Provinciale Waterstaat van Zuid-Holland, de Werkgroep Haarlem deed zulks op verzoek van het Bureau Milieubeheer van deze gemeente (MENNEMA, 1976) en de Werkgroep Arcen op uitnodiging van het Buro voor landschapsarchitektuur en openluchtrekreatie Snelder B.V. te Eys (VAN DER MEIJDEN, 1976).

Wederom moeten wij er de aandacht op vestigen, dat diverse opgaven van schijnbaar belangwekkende vondsten niet voor onze lijst in aanmerking komen, omdat de planten ter plaatse bleken te zijn uitgezaaid of aangeplant. Waar wordt getwijfeld, zoals b.v. bij de opgave van een vondst van *Antennaria dioica* van de Kunderberg, hebben wij deze twijfel tot uitdrukking gebracht. Als iemand met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid weet, dat een opzienbarende vondst het gevolg is van uit floristisch oogpunt laakbare menselijke handelingen, verzoeken wij ons dit mede te delen.

De in 1971 door GREMMEN & KREMERS gepubliceerde lijst van de flora van de Waddeneilanden en de enige jaren daarna gepubliceerde aanvullingen (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1975), houden nog steeds de belangstelling op dit gebied gevestigd. Daar binnenkort een witboek over het gehele Waddengebied verschijnt, waarin ook aandacht wordt besteed aan de flora en de vegetatie van de eilanden en buitendijkse gebieden, hebben wij wederom recente aanvullingen op de floralijsten van de Waddeneilanden opgenomen, ook van minder interessante soorten.

Dit laatste geldt ook voor vondsten op merkwaardige vindplaatsen van minder zeldzame soorten. In de meeste gevallen zijn de opgaven van deze vondsten van een korte toelichting voorzien.

De in de vorige lijst aangekondigde publicaties van achterstallige lijsten met vondsten van adventieve en verwilderde soorten, die voor het eerst in ons land zijn waargenomen, alsmede van nieuwe soorten voor de (inheemse) Nederlandse flora, hebben nog even op zich laten wachten, maar zullen nu spoedig verschijnen. Vondsten van nieuwe adventieve of verwilderde soorten, die ons in 1975 zijn gemeld, worden in de hier volgende lijst vet gedrukt met vermelding van het land van herkomst.

Evenals voorheen houden wij ons ook nu weer aanbevolen voor toezending van materiaal en voor opgaven van nieuwe vondsten. Het is daarbij van belang, dat steeds nauwkeurig de vindplaats, liefst zo gedetailleerd mogelijk, de datum van de vondst en de naam van de vinder worden vermeld. Standaard-kaartjes voor het vermelden van nieuwe vondsten worden op aanvrage gaarne toegezonden.

Voor de namen van in deze lijst vaak genoemde vinders zijn de volgende afkortingen gebruikt:

(A.) voor J. Akkerman te Beverwijk; (Ap.) voor A. Aptroot te Heemskerk; (Bo.) voor Joh. Bolman te Amsterdam; (E.) voor Mej. W. Eelman te Den Burg, Texel; (v. d. M.) voor R. van der Meijden te Leiden; (v. d. P.) voor D. T. E. van der Ploeg te Sneek; (T.-D.) voor Mevr. A. M. Tangelder-Damen te Maastricht; (W.) voor E. J. Weeda te Amstelveen; (Unio) voor Excursie van de Commissie voor het Floristisch Onderzoek van Nederland.

Literatuur

ARNOLDS, E. J. M. & R. VAN DER MEIJDEN, 1976. Standaardlijst van de Nederlandse Flora 1975. Rijksherbarium, Leiden.

GREMMEN, N. J. M. & J. W. P. M. KREMERS, 1971. De flora van de Nederlandse, Duitse en Deense Waddeneilanden, Nijmegen.

MENNEMA, J., 1973. Een vegetatiewaardering van het stroomdallandschap van het Merkske, (N.-Br.), gebaseerd op een floristische inventarisatie. Gorteria 6 (10/11), p. 157–179.

——, 1975. Kort verslag van de zittingen van het Floristenconcilie 1975 op 2 april te Leiden en op 21 april te Utrecht. Stencil Rijksherbarium, Leiden.

——, 1976. Floristisch onderzoek van vijf Haarlemse polders. Haarlem.

—— & S. J. VAN OOSTSTROOM, 1975. Aanvullende gegevens op Gremmen en Kremers, De flora van de Nederlandse, Duitse en Deense Waddeneilanden. Gorteria 7 (9/10), p. 133–148.

MEIJDEN, R. VAN DER, 1976. Flora en landschapsbeheer tussen Venlo en Arcen; een inventarisatie-onderzoek volgens de methode-Mennema. Stencil Rijksherbarium, Leiden.

A. Nederlandse soorten

PTERIDOPHYTA

Equisetaceae

Equisetum sylvaticum L.; 'Eikenhof', Heemskerk, in eikenhakhout, 1971 (opg. Ap.). Deze soort was van het duingebied alleen bekend van Velsen (MENNEMA et al., 1977).

Equisetum variegatum Schleich. ex Web. et Mohr; Noordoostpolder, Uiterdijkenweg, in berm, enkele honderden exx., juni 1975 (P. Bremer). Buiten het Duindistrict wordt deze zeldzame paardestaart slechts hier en daar in het binnenland aangetroffen.

Polypodiaceae

Asplenium adiantum-nigrum L.; Beemster, N.-H., op stenen bruggetje, juli 1975 (J. Drijfhout).

Athyrium filix-femina (L.) Roth; 's-Gravenhage, Zuidwal, op grachtmuur en op muur bij de Paleistuin, juli 1975 (W. Dortmond).

Cystopteris fragilis (L.) Bernh.; 's-Gravenhage, Zuidwal, op grachtmuur, juli 1975 (W. Dortmond).

Dryopteris filix-mas (L.) Schott; 's-Gravenhage, Zuidwal, op grachtmuur en op muur bij de Paleistuin, juli 1975 (W. Dortmond).

Phyllitis scolopendrium (L.) Newm.; Driesum, Fr., op oud muurtje, sept. 1975; (opg. v. d. P.); Nijkerk, in de Nieuwstraat, sept. 1975 (opg. K. Reinink); Goedereede, op oude muur, sept. 1973 en juni 1974 (opg. J. Viergever).

Polypodium interjectum Shivas; Texel, bij De Koog, sept. 1975 (opg. E.). Deze soort werd van de Waddeneilanden slechts opgegeven van Ameland en Schiermonnikoog (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1975).

Polypodium interjectum Shivas × *P. vulgare* L. (*P.* × *mantoniae* Rothm.); Texel, bij De Koog, sept. 1975 (opg. E.). Deze bastaard werd tot nu toe van de Waddeneilanden alleen opgegeven van Ameland (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1972).

Polystichum aculeatum (L.) Roth; 's-Gravenhage, Zuidwal, op grachtmuur, juli 1975 (W. Dortmond).

Thelypteris palustris Schott; 's-Gravenhage, Zuidwal, op grachtmuur, juli 1975 (W. Dortmond).

ANGIOSPERMAE

Adoxaceae

Adoxa moschatellina L.; Texel, nabij Den Hoorn, in 'sneeuwklokjesbosje', mei 1975, adv., mei 1975 (opg. E.). Zeer waarschijnlijk is deze soort, die van de Waddeneilanden nog niet bekend was, meegekomen met van elders afkomstig plantenmateriaal.

Amaranthaceae

Amaranthus albus L.; Assendelft, vuilnisstortplaats, adv., juli 1975 (A.); 's-Gravenhage, langs trambaan, adv., aug. 1975 (K. A. G. de Jong).

Araceae

Arum italicum Mill.; Brummen, bosje van Heyendal, 1973 (opg. Prof. Dr. J. C. v. d. Kamer & F. Neyenhuis).

Calla palustris L.; Den Helder, Donkere Duinen, in moerassig gebied, zomer 1974 (W. Groen). Het wekt verbazing, dat de vinder deze soort, die in N.-Holland alleen van Het Gooi bekend is, niet opneemt in zijn lijst met planten van dit natuurgebied in de onlangs verschenen ATLAS NATUURGEBIEDEN DEN HELDER (1976).

Berberidaceae

Berberis vulgaris L.; Deventer, op IJsseldijk aan de weg naar Olst, juni 1972 (W.). Deze in het Duin- en Krijtdistrict algemene soort komt zeldzaam voor in het Fluviatiele district (HEUKELS-VAN OOSTSTROOM, 1975).

Boraginaceae

Cynoglossum officinale L.; Ede, kazerneterrein, adv., sept. 1975 (opg. A. Corporaal); Slijk-Ewijk, Loenensche bos, sept. 1975 (opg. A. v. Ast & H. v. Oeveren); id., met witte bloemen, Langevelderduin, gem. Noordwijk, juni 1975 (opg. E. Aartse). Deze in het Duindistrict algemene soort, die hier en daar ook in het Fluviatiele district voorkomt, wordt door VAN OOSTSTROOM & REICHGELT (1961) niet genoemd voor het Waalgedeelte van dit laatste district.

Lappula squarrosa (Retz.) Dum.; Drongelen, N.-Br., aan de Bergse Maas, juli 1975 (v. d. M.).

Omphalodes verna Moench; Oud-Amelisweerd, gem. Bunnik, bekend vanaf 1950 (opg. E. J. M. Arnolds). Deze groeiplaats wordt niet vermeld door VAN OOSTSTROOM & REICHGELT (1961).

Butomaceae

Butomus umbellatus L.; Haamstede, Schouwen, zomer 1975 (opg. J. Viergever). Voor het eerst na de watersnood van 1953 is deze soort op de enige vindplaats op Schouwen weer teruggevonden.

Callitrichaceae

Callitriche cophocarpa Sendtn.; Goeree, Westduinen, in drinkpoeltje, mei 1975 (W.); Velden, L., Zwarte Water, aug. 1975 (Werkgroep Arcen).

Campanulaceae

Phyteuma nigrum F. W. Schmidt; Brummen, bosje van Heyendal, 1973 (opg. Prof. Dr. J. C. v. d. Kamer & F. Neyenhuis).

Caryophyllaceae

Agrostemma githago L.; Westerbork, Dr., op verwaarloosd akkerland N. van Orvelte, juni–aug. 1975 (Mevr. R. C. v. Rosmalen-Tervoren).

Cerastium pumilum Curt.; Leiden, op voormalige spoordijk, april–juni 1975 (F. Adema & v. d. M.).

Dianthus deltoides L.; Epse, gem. Gorssel, spontaan in verwilderde tuin, juli 1975 (opg. Mevr. H. Thierens); 'Vollenhoven', De Bilt, U., in grasveld, sept. 1972 (opg. E. J. M. Arnolds). Het komt ons voor, dat deze vondsten niet betrekking hebben op adventieve of verwilderde planten.

Herniaria glabra L.; Bergen, N.-H., Verbrande Pan, padrand met opgebrachte klei, adv., juni 1975 (opg. A. L. J. & F. S. IJzendoorn).

Petrorhagia prolifera (L.) P. W. Ball et Heywood; Boven-Leeuwen, landtong in de Waal, april 1974 (opg. R. J. Bijlsma & H. v. Oeveren).

Scleranthus polycarpos L.; Goeree, Westduinen, mei 1975 (W.); Oeffelt, N.-Br., rivierduin, mei 1975 (id.).

Silene armeria L.; Nauerna, gem. Zaanstad, bij jachthaven, verw., juni 1975 (A.).

Silene conica L.; Haarlem, N. van Poelpolder, op zandig dijklichaam, adv., mei 1975 (Werkgroep Haarlem).

Silene gallica L.; Zaandijk, oude vuilnisstortplaats, adv., mei 1975 (A.).

Chenopodiaceae

Chenopodium hybridum L.; Oostvoorne, vuilnisbelt in Polder Oostvoorne, sept. 1975 (Werkgroep Voorne). Deze ganzevoet is vrij zeldzaam in het Fluviatiele district en was van het maritieme gedeelte van dit district slechts bekend van Z.-Beveland.

Compositae

Antennaria dioica (L.) Gaertn.; Kunderberg, gem. Voerendaal, L., mei 1975 (Mevr. W. de Vries). Daar de vindster in de jaren 1971–1972 tijdens een zeer intensief veldonderzoek deze soort aldaar niet heeft aangetroffen, zal ook hier zeer waarschijnlijk sprake zijn van 'aanplant'.

Bellis perennis L., zonder straalbloemen; Leiden, in tuin, juni 1975 (Mevr. A. C. M. Ort); Oegstgeest, gazon bij 'Oud Poelgeest', al sinds vele jaren (Dr. S. J. v. Ooststroom).

Cirsium eriophorum (L.) Scop.; 'Overduin', Oostkapelle, Zeel., langs weg, juli 1975 (Ir. J. v. d. Kooy). Deze soort was alleen bekend van Z.-Beveland.

Crepis vesicaria L. subsp. *taraxacifolia* (Thuill.) Thell.; Wormer, bij de stortvelden van papierfabriek, adv., zomer 1974 (opg. A.).

Echinops sphaerocephalus L.; Dordrecht, spoordijk, aug. 1975 (T.-D.).

Hieracium aurantiacum L.; 's-Gravenhage, N.-zijde Verversingskanaal, 1974 (opg. R. M. v. Urk).

Hieracium caespitosum Dum.; Oude Spaarndammerpolder en polder N. van Spaarndam, mei 1975 (Werkgroep Haarlem).

Onopordum acanthium L.; Veerpolder, gem. Haarlem, langs spoorbaan, aug. 1975 (Werkgroep Haarlem). Deze in het Duin-, Fluviatiele, Krijt- en Lössdistrict vrij zeldzame soort, komt elders in ons land sporadisch voor (HEUKELS-VAN OOSTSTROOM, 1975).

Picris echioides L.; Scheveningen, in duinen, juli 1975 (J. Mennema); Gronsveld, L., grindgaten in de Vale Greend, aug. 1975 (Dr. H. P. Nooteboom).

Rudbeckia laciniata L.; Waarderpolder, Haarlem, braakliggende grond, verw., aug. 1975 (Werkgroep Haarlem).

Senecio congestus (R. Br.) DC.; bij Eversdijk, Z.-Beveland, juni 1975 (M. J. Berman). In het Deltagebied was deze soort nooit zuidelijker dan Schouwen en Tholen waargenomen.

Senecio erucifolius L.; Texel, bij 't Horntje, juli 1975 (opg. E.). Deze soort was van de Waddeneilanden alleen bekend van Ameland (GREMMEN & KREMERS, 1971).

Senecio fuchsii Gmel.; Oostvoorne, Mildenburg, juni 1975 (Werkgroep Voorne). Opnieuw een vindplaats in het westen des lands van een soort, die buiten Z.-Limburg zeer zeldzaam voorkomt.

Senecio inaequidens DC.; Sliedrecht, afrit autobaan, sept. 1975 (v. d. M. & T.-D.); Roermond, dijkhelling van het Lateraal kanaal, sept. 1975 (M. L. Barten); Eygelshoven, L., mijn Laura, okt. 1975 (F. C. Hustinx); Gronsveld, L., grindgaten in de Vale Greend, aug. 1975 (opg. T.-D.); Valkenburg, L., langs de spoorbaan, aug. 1975 (J. Luyten).

Senecio jacobaea L. var. *nudus* Weston; O.-zijde van de spoordijk bij Sliedrecht, aan de N.-oever van de Merwede, sept. 1975 (Mevr. A. J. Quené-Boterenbrood). Een binnenlandse vondst van de duinvorm (VAN DER MEIJDEN, 1976).

Xanthium riparium Itz. et Hertsch; Waarderpolder, Haarlem, vuilnisstortplaats, adv., aug. 1975 (Werkgroep Haarlem).

Convolvulaceae

Calystegia soldanella (L.) R. et Sch.; Den Helder, Havenhoofd Marinehaven, sept. 1975 (J. K. Schendelaar); Scharendijke, Schouwen, binnenhelling duin, juli 1975 (opg. J. Viergever); Breezand bij dam Veerse Gat, Walcheren, juli 1975 (opg. Ir. J. v. d. Kooy). Van Schouwen en Walcheren was deze soort sinds 1950 niet bekend (QUENÉ-BOTERENBROOD & MENNEMA, 1973).

Cruciferae

Cardamine impatiens L.; Waaloever Benedenwaard, gem. Brakel, mei 1974 (Dr. Ir. W. G. Beeftink & W. de Munck).

Cardaminopsis arenosa (L.) Hayek; W. van Woerden, aan de weg naar Waarder, bij viaduct, adv., juni 1974 (W.).

Cochlearia officinalis L.; NW. van Norg, in de z.g. Eenerstukken, juni 1975 (W. Ph. ten Klooster). Van deze thans vrijwel uitsluitend in het Deltagebied voorkomende soort waren sinds 1950 geen vondsten uit het grensgebied van Drente en Groningen bekend (Quené-Boterenbrood & Mennema, 1973).

Crambe maritima L.; Hondsbossche Zeewering, Leihoek, gem. Zijpe, aan de zeezijde, juli 1975 (Mej. S. M. v. d. Baan). Ook dit jaar weer een nieuwe vindplaats van deze in opmars zijnde soort.

Draba muralis L.; Z. van Poederoyen, in vochtig weiland aan de Maas, mei 1975 (W.). Sinds 1950 was deze soort slechts van 7 uurhokken bekend (Mennema et al., 1977).

Isatis tinctoria L.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, adv., mei 1975 (A.); Zaandijk, oude vuilnisstortplaats, adv., mei 1975 (id.).

Lepidium graminifolium L.; Z. van het veer naar Tiel, linker Waaloever, aug. 1974 (Dr. Ir. W. G. Beeftink); O. van Doornenburg, Z.-oever van de Rijn, tussen het grind, juli 1975 (v. d. M.).

Lepidium latifolium L.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, adv., mei 1975 (A.); Halfweg, gem. Lisse, langs weg nabij de Leidse Vaart, juli 1975 (Mevr. W. Ringelberg-Giesen); id., aug. 1975 (P. Hommel); Swalmen, L., wegkant langs de Maas, sept. 1975 (Mevr. A. Kruyt-Piet).

Malcolmia maritima (L.) R. Br.; Beverwijk, ruderaal terrein, adv., juni 1975 (A.).

Rorippa amphibia (L.) Besser × *R. sylvestris* (L.) Besser; Oude Maas, Z.-oever bij bruggehoofd van voormalige hefbrug bij Barendrecht, tussen basaltstenen in de getijdenzone, mei 1975; Eiland van Dordrecht, O.-punt, oever Beneden-Merwede, aug. 1975; Geysteren, L., Maasoever, tussen grind, juni 1975 (alle v. d. M.).

Rorippa austriaca (Crantz) Besser; Ravenswaarden, gem. Gorssel, IJsseloever, aug. 1975 (F. Adema).

Cuscutaceae

Cuscuta campestris Yuncker; Venlo, in kas op *Chrysanthemum*, adv., nov. 1975 (J. Barneveld).

Cyperaceae

Carex hudsonii A. Benn. × *C. nigra* (L.) Reichard (*C.* × *turfosa* Fries); Tjeukemeer, drassig schraalland, met de stamouders, mei 1975 (F. Rudolphy).

Carex nigra (L.) Reichard × *C. trinervis* Degl. (*C.* × *timmiana* P. Junge); 'Warnsborn', gem. Arnhem, in heide, aug. 1975 (Floristenclub Gelderse Vallei).

Carex reichenbachii Ed. Bonn.; Brummen, bosje van Heyendal, 1973 (opg. Prof. Dr. J. C. v. d. Kamer & F. Neyenhuis); Arcen, juni 1975 (Unio).

Carex riparia Curt. × *C. rostrata* Stokes (*C.* × *beckmanniana* Figert); Z. van Nieuwehorne in de Tjongervallei, vrij veel tussen de stamouders, mei 1974; Gersloot, gem. Heerenveen, bij de Otterweg, tussen de stamouders, mei 1974; Z. van Nijbeets, polder 'De Dulf', Koningsdiep, tussen de stamouders, juni 1974; NO. van Nijeholtpade, plaatselijk veel tussen de stamouders, mei 1974 (alle F. Rudolphy).

Eriophorum angustifolium Honck.; Veerse Meer, Middelplaten, juni 1975 (W. de Munck). Deze algemene soort van vochtige heide- en veengrond werd na 1950 in het Zeeuwse Deltagebied niet aangetroffen.

Scirpus planifolius Grimm; Schiermonnikoog, aan dijk, 1974 (opg. H. P. Misset). Deze soort was van dit Waddeneiland niet bekend (GREMMEN & KREMERS, 1971; MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1975).

Elatinaceae

Elatine hexandra (Lapierre) DC.; Lonnekermeer, juni 1975 (J. Hofstra).

Ericaceae

Vaccinium myrtillus L. × *V. vitis-idaea* L. (*V.* × *intermedium* Ruthe); Nieuwehorne, Fr., aan de Buitenweg, in boswal, tussen de stamouders, juni 1975 (F. Rudolphy).

Euphorbiaceae

Euphorbia lathyrus L.; Moleneind, gem. Veen, N.-Br., uiterwaard van de Afgedamde Maas, op gestort puin, juli 1975 (J. J. v. Voorst). Er moet ernstig aan worden getwijfeld, of deze soort voldoet aan de kriteria om te behoren tot de Nederlandse flora (VAN DER SPEK, 1977).

Euphorbia paralias L.; achter de Hondsbossche Zeewering, in een greppel nabij Hazepolder, Leihoek, juli 1975 (Mej. S. M. v. d. Baan); Voorne, bij Haringvlietdam, buitenste stuifduinen en loefzijde zeereep, talrijk, juni 1975 (Werkgroep Voorne). De vrees dat de vindplaatsen op Voorne door duinophoging verloren zijn gegaan (QUENÉ-BOTERENBROOD & MENNEMA, 1973), blijkt ongegrond.

Mercurialis perennis L.; 'Eikenhof', Heemskerk, in eikenbos, mei 1975 (Ap.). Deze in het Krijtdistrict vrij zeldzame soort, wordt zeer zelden elders in ons land aangetroffen.

Gentianaceae

Blackstonia perfoliata (L.) Huds. subsp. *serotina* (Koch) Vollm.; Hompelvoet, zandplaat in de Grevelingen, Z. van Goeree-Overflakkee, sept. 1975 (J. Beijersbergen & P. A. Slim). Recent was deze soort slechts bekend van Rozenburg, De Beer en Voorne (QUENÉ-BOTERENBROOD & MENNEMA, 1973).

Gentiana cruciata L.; Dubbeldam, in met zand opgehoogd griend aan de Nieuwe Merwede, adv., juni 1975 (K. Goudswaard).

Geraniaceae

Geranium phaeum L.; Rockanje, stuifakker, verw., juni 1975 (Werkgroep Voorne).

Geranium pratense L.; Veerpolder, gem. Haarlem, ruderaal terrein, verw., aug. 1975 (Werkgroep Haarlem).

Gramineae

Bromus hordeaceus L.; Leeberg, Geysteren, L., op braakliggend terrein, juni 1975 (v. d. M.). Buiten het duingebied komt dit gras in ons land weinig voor.

Eragrostis multicaulis Steud.; Voorschoten, in middenberm weg, aug. 1975 (H. C. Greven); Alblasserdam, rand van plantsoen, sept. 1975 (v. d. M. & T.-D.); tussen Serooskerke en Oostkapelle, Zeel., langs de weg, sept. 1975 (J. W. Jongepier).

Eragrostis poaeoides P. B.; Voorburg, Z.-H., station, massaal op rangeerterrein, sept. 1975 (H. C. Greven).

Milium effusum L.; Vlieland, 1975 (G. Th. de Roos). Zie De Levende Natuur 78 (11), 1975, p. 240. Deze minder algemene soort van loofbossen op vochtige grond, was van het Waddengebied nog niet bekend.

Poa chaixii Vill.; 'Wulperhorst', gem. Zeist, bosrand, mei 1973 (P. H. M. A. Clausman).

Hippuridaceae

Hippuris vulgaris L. f. *fluviatilis* (Hoffm.) Coss. et Germ.; Muntendam, Gr., polder De Wiede, in gekanaliseerd gedeelte Oude Ee, talrijk, okt. 1975 (W. Weyman).

Juncaceae

Juncus capitatus Weig.; Ommen, zandafgraving, sept. 1955 (Prof. Dr. D. Bakker). Dit is de vierde vondst in Nederland sinds 1950 van deze uiterst zeldzame soort.

Luzula luzuloides (Lamk.) Dandy et Wilmott; 'Wulperhorst', gem. Zeist, mei 1973 (P. H. M. A. Clausman); 'Eikenhof', Heemskerk, in eikenbos, zomer 1975 (opg. Ap.).

Labiatae

Lamium album L., met vergroende bloemen en zeer sterk ontwikkelde schutbladen; Schandelo, L., bij zijsloot Schandelose beek, mei 1975 (Werkgroep Arcen).

Prunella vulgaris L., met witte bloemen; slot Loevestein, gazon, aug. 1975 (opg. K. A. G. de Jong).

Pulegium vulgare Mill.; Amsterdamse Waterleidingduinen, ter hoogte van de Nieuwe Haasvelderweg, sept. 1975 (F. Sollman). Deze in het oostelijke deel van het Fluviatiele district zeldzame soort komt elders in ons land zeer zeldzaam voor.

Salvia pratensis L.; Texel, bij 't Horntje, op nieuwe dijk, adv., juli 1975 (opg. E.). Deze in het Maas- en Rijngebied van het Fluviatiele district vrij zeldzame soort moet op de Waddeneilanden, waarvan hij nog niet bekend was, als adventief worden beschouwd.

Scutellaria minor Huds.; Noordbergum, Fr., Nieuw-Toutenburg, in greppel langs wandelpad, 1973 (opg. A. Kooy); Oostvoorne, in moeras bij het Quackjeswater, 1973 (opg. Ap.); Bergen op Zoom, op vochtig bospaadje, 1973 (opg. J. W. Jongepier).

Stachys palustris L. × *S. sylvatica* L. (*S.* × *ambigua* Sm.); Ommen, bij 'Stekkenkamp', in moeras, zomer 1973 (opg. Ap.); 'Hartelaar', W. van Twello, tussen de stamouders, mei 1975 (Floristische Werkgroep IJsselstreek).

Teucrium scorodonia L.; Lelystadhaven, steenopslagplaats, adv., aug. 1975 (opg. K. Reinink); Den Helder, Donkere Duinen, 1975 (J. K. Schendelaar). Zie Natura 72 (8), 1975, p. 120. Een tweede vondst in het Waddendistrict van deze op de hoge zandgronden algemeen voorkomende soort.

Lentibulariaceae

Utricularia ochroleuca Hartm.; Velden, L., Zwarte Water, aug. 1975 (Werkgroep Arcen).

Liliaceae

Allium schoenoprasum L.; Ferwerd, Fr., voormalig stationsterrein, verw., juni 1975 (opg. v. d. P.).

Allium scorodoprasum L.; Texel, nabij De Koog, in 'sneeuwklokjesbosje', juli 1974 (opg. E.); Egmond-Binnen, N.-H. duinreservaat, De Kil, juni 1975 (A. L. J. v. IJzendoorn). Van de binnenduinrand was deze soort niet noordelijker bekend dan het Noordzeekanaal (WEEDA, 1976).

Convallaria majalis L.; Texel, omgeving Oudeschild, voorjaar 1975 (opg. E.). Deze soort werd voor Texel reeds door HOLKEMA (1870) genoemd, doch is sindsdien daar niet meer aangetroffen.

Gagea pratensis (Pers.) Dum.; Bronkhorst, in weiland aan de Z.-zijde van de weg naar Baak, juni 1969 (W.). In Gorteria 5 (6), 1970, p. 91 werd deze vondst ten onrechte vermeld als *G. lutea*.

Gagea spathacea (Hayne) Salisb.; De Lutte, houtwallen NO. van Teusinkbos bij Luttermolenbeek, maart 1975 (opg. W.); Losser, bosje bij Kraesgenberg, aan de Dinkel, maart 1975 (opg. P. Heitkamp & W.). Deze opgaven betreffen nieuwe vindplaatsen in de nabijheid van reeds bekende groeiplaatsen.

Muscari botryoides (L.) Mill.; Noordoostpolder, langs Lemsterweg, verw., voorjaar 1973; id., langs Tollebekerweg, verw., 1975; Lelystadhaven, steenopslag, verw., april 1973 (alle opg. P. Bremer).

Ornithogalum nutans L.; Huis ter Spekke, gem. Lisse, mei 1975 (opg. J. Cost Budde).

Linaceae

Linum catharticum L.; Veerse Meer, Middelplaten, juni 1975 (Dr. Ir. W. G. Beeftink). Een opmerkelijke vindplaats van deze met name in het Deltagebied sterk achteruitgegane soort.

Loranthaceae

Viscum album L.; langs provinciale weg bij Hoogezand, op populier, dec. 1975 (opg. Prof. Dr. D. Bakker). Buiten Z.-Limburg komt deze soort blijkens het voor de Atlas van de Nederlandse Flora (MENNEMA et al., 1977) door W. Holverda samengestelde verspreidingskaartje, slechts op enkele plaatsen voor.

Onagraceae

Epilobium hirsutum L., met witte bloemen; Oostelijk Flevoland, Beverweg, aug. 1975 (opg. P. Hollander).

Orchidaceae

Aceras anthropophorum (L.) Ait. f.; tussen Cadier en Keer en de buurtschap Honthem, gem. Gronsveld, 3 exx., mei 1975 (J. Cortenraad).

Ophrys apifera Huds.; tussen Vlissingen en Dishoek, in duinen, aug. 1975 (KNNV-afd. Zeeland).

Orchis militaris L.; Oostvoorne, langs duinpad, juni 1975 (Werkgroep Voorne). Deze zeer zeldzame soort was te Oostvoorne volgens mededelingen van de heer C. Sipkes de laatste 10 jaar niet meer waargenomen.

Orchis morio L.; Wieringen, op dijkje, vele tientallen exx., al reeds vanaf 1971, mei 1975 (D. Lont).

Papaveraceae

Corydalis cava (L.) Schw. et Körte; Harlingen, Hannemahuis, april 1975 (opg. v. d. P.); Wolvega, tussen stinseplanten in oude tuin, april 1975 (id.). Dit zijn twee aanvullingen op de lijst van Stinzeplanten yn Fryslân (VAN DER PLOEG, 1972).

Corydalis lutea (L.) DC.; Bakel, N.-Br., op muurtje van oud kerkhof, juli 1974 (opg. H. v. Oeveren).

Corydalis solida (L.) Sw.; Harlingen, Hannemahuis, april 1975 (opg. v. d. P.). Ook deze opgave is een aanvulling op de lijst van Stinzeplanten yn Fryslân (VAN DER PLOEG, 1972).

Glaucium flavum Crantz; Langevelderslag, gem. Noordwijk, bij winkelcentrum, juli 1975 (E. Aartse). Een nieuwe vindplaats van deze in ons land zeldzame soort, die de indruk wekt binnen het kader van zijn zeldzaamheid even gemakkelijk te verschijnen als te verdwijnen (QUENÉ-BOTERENBROOD & MENNEMA, 1973).

Papaver dubium L. × *P. rhoeas* L. (*P.* × *exspectatum* Fedde); Alblasserdam, ruigte, 1975 (v. d. M.). Volgens de vinder komen exemplaren met intermediaire kenmerken tussen de beide *Papaver*-soorten nogal eens voor.

Papilionaceae

Genista tinctoria L.; Franeker, Burg. Westerhuisstraat, spontaan in tuin, adv., aug. 1975 (J. Postma).

Lathyrus aphaca L.; Utrecht, De Uithof, bij afvalhoop, adv., juni 1972 (opg. E. J. M. Arnolds); Krommenie, vuilnisstortplaats, adv., aug. 1975 (A.).

Lathyrus japonicus Willd. subsp. *maritimus* (L.) P. W. Ball; Texel, 't Horntje, aug. 1975 (Mej. S. M. v. d. Baan); id., sept. 1975 (E.); id., aan de andere kant van de haven alsook buiten de haven, aug. 1975 (E.); Den Helder, tussen basaltblokken, juni 1973 (R. Walrecht). Zie Natura 73 (4), 1976, p. 97. Voor het laatst werd deze soort in de 15e druk van de Flora van Nederland (HEUKELS-VAN OOSTSTROOM, 1962) opgenomen met de vermelding: 'wordt door Linnaeus (1737) vermeld van onze kust; is echter later nooit meer aangetroffen'.

Lathyrus latifolius L.; O. van Haarlem oude stortplaats in rietmoeras, adv. of verw., aug. 1975 (Werkgroep Haarlem); Zwijndrecht, fabrieksterrein, adv. of verw., juni 1975 (T.-D.).

Medicago sativa L. subsp. *falcata* (L.) Arcang., ten dele met 5-tallige bladen; Eiland van Dordrecht, O.-punt, op grazige plaatsen, aug. 1975 (v.d. M.).

Melilotus indicus (L.) All.; IJmuiden, industrieterrein, adv., juli 1975 (A.); Zaandijk, oude vuilnisstortplaats, adv., juni 1975 (id.).

Trifolium micranthum Viv.; Waddenzeedijk bij Holwerd, juli 1975 (opg. v. d. P.). Deze soort, die op de Waddenzeedijken van vrijwel alle Waddeneilanden wordt aangetroffen, was nog niet eerder aan de N.-kust van Friesland gevonden.

Trifolium ornithopodioides L.; Terschelling, Z. van Formerum-Lies, veel op de zeedijk aan de Waddenkust, juni 1975 (F. Rudolphy); id., bij Strijp, juni 1975 (id.). Na 1950 was de soort op dit Waddeneiland niet teruggevonden.

Trifolium striatum L.; Terschelling, Oosterend, Waddijk bij de Wierschuur, 1965 (D. v. d. Laan). Deze klaversoort was van de Waddeneilanden alleen bekend van Texel (GREMMEN & KREMERS, 1971).

Plantaginaceae

Plantago indica L.; Dokkum, spontaan in tuin, adv., aug. 1975 (opg. v. d. P.).

Polygonaceae

Polygonum sachalinense F. Schmidt; Rhenen, wegkant, juli 1975 (v. d. M.); Oostvoorne, in dorp en bij De Mildenburg, verw., juni 1975 (Werkgroep Voorne).

Portulacaceae

Portulaca oleracea L. subsp. *oleracea*; Zwijndrecht, langs dijk van de Noord, spontaan in tuin, mei 1975 (opg. H. N. de Jong).

Potamogetonaceae

Potamogeton gramineus L.; Tjongervallei bij Hoornsterzwaag, Fr., in nieuw gegraven sloot, juni 1974 (F. Rudolphy).

Potamogeton lucens L. × *P. praelongus* Wulf. (*P.* × *decipiens* Nolte ex Koch); Hemrik, Fr., in de Opsterlandse Compagnonsvaart, op diverse plaatsen, aug. 1975; N. van Terwispel, gem. Opsterland, Fr., bij polder 'De Dulf', in de Nieuwe Vaart, juli 1975; Tjongervallei, Z. van het Katlijker Schar, Fr., aug. 1975 (alle F. Rudolphy). Zie ook Gorteria 8 (7), 1977, p. 131.

Primulaceae

Glaux maritima L.; Scheveningen, boulevard, tussen keien van de bestrating, juli 1975 (opg. R. M. v. Urk). Tussen Den Helder en Hoek van Holland was deze soort langs de kust slechts bekend van de Hondsbossche Zeewering en de mond van de Oude Rijn bij Katwijk.

Lysimachia nummularia L.; Texel, bij De Koog, mei 1975, staat daar al minstens 6 jaar (opg. E.). Deze soort was van de Waddeneilanden slechts bekend van Vlieland (Mennema & Van Oosstroom, 1975) en van Terschelling en Schiermonnikoog (Gremmen & Kremers, 1971).

Ranunculaceae

Aconitum vulparia Rchb.; Venlo, rand bospad in vochtig loofbosje, aug. 1975 (H. Weys); Valkenburg, L., langs de Geul, juli 1975 (opg. Ap.). De mogelijkheid, dat deze soort op diverse plaatsen in Z.-Limburg is aangeplant, moet niet uitgesloten worden geacht (schrift. meded. J. H. Willems).

Clematis vitalba L.; Rockanje, duinen bij paal 15, sept. 1975 (Werkgroep Voorne); Sliedrecht, Merwededijk, sept. 1975 (Mevr. A. J. Quené-Boterenbrood). Deze in Z.-Limburg en het oostelijk deel van het Fluviatiele district algemene soort, komt elders in ons land zeldzaam voor (Heukels-Van Oosstroom, 1975).

Eranthis hyemalis (L.) Salisb.; Harlingen, Hannemahuis, april 1975 (opg. v. d. P.). Een aanvulling op de lijst van Stinzeplanten yn Fryslân (Van der Ploeg, 1972).

Helleborus viridis L.; Zuidland, Z.-H., langs voormalige spoordijk, febr. 1975 (opg. I. Warning); 'Zeeduin', N. van Oostkapelle, Zeel., jan. 1975 (opg. Ir. J. v. d. Kooy).

Myosurus minimus L.; Limmen, N.-H., bij landhek in polder nabij Limmerveentje, mei 1975 (A. L. J. v. IJzendoorn); Oude Spaarndammerpolder, Haarlem, in opengetrapt, vochtig weiland, mei 1975 (Werkgroep Haarlem). Deze soort blijkt in sommige delen van ons land aanmerkelijk minder zeldzaam te zijn dan aanvankelijk

werd verondersteld (MENNEMA, 1976); recent onderzoek in Friesland wees uit, dat de muizestaart daar in ruim 90 uurhokken is aangetroffen (HOEKSTRA & VAN DER PLOEG, 1977).

Rosaceae

Potentilla recta L.; Arcen, L., trapveldje bij midgetgolfbaan, juli 1975 (Unio).

Prunus cerasifera Ehrh.; Wageningseberg, langs weg, maart 1975 (W.).

Sanguisorba officinalis L.; W. van Eefde, berm van de Mettrayweg, aug. 1975 (W.). Van het IJsselgebied was deze in het Z.-deel van het Fluviatiele, het Kempense district en NW.-Overijssel vrij algemene soort, vrijwel niet bekend.

Rubiaceae

Galium cruciata (L.) Scop.; Amsterdamse Waterleidingduinen, in wegberm, adv. of verw., mei 1975 (M. O. Boerman); Meijendel, Wassenaar, op wal in voormalig cultuurgebied, adv. of verw., sept. 1975 (opg. H. M. v. d. Steeg). Buiten Z.-Limburg en het Rijn- en Maasgedeelte van het Fluviatiele district, waar deze soort vrij algemeen voorkomt, moeten volgens F. Adema, die het verspreidingskaartje samenstelde voor de Atlas van de Nederlandse Flora, opgaven uit andere districten met uitzondering van het Vlaamse district, betrekking hebben op adventieve of verwilderde planten.

Galium spurium L.; 'Eikenhof', Heemskerk, ruderaal terrein, 1975 (opg. Ap.).

Ruppiaceae

Ruppia maritima L.; Zuiderpolder, Haarlem, in sloot, mei 1975 (Werkgroep Haarlem). Een opmerkelijke vindplaats van deze in de zilte buitenwateren vrij zeldzame soort.

Saxifragaceae

Parnassia palustris L.; Over-Diemen, bij snelweg, adv., sept. 1975 (opg. Bo.).

Ribes alpinum L.; oeverland W. van Binnenliede, Haarlem, mei 1975 (Werkgroep Haarlem).

Scrophulariaceae

Antirrhinum orontium L., met witte bloemen; bij Cuyk, N.-Br., landweg langs de Maas, juli 1975 (opg. R. Liefaard); Arcen, L., in akker, juli 1975 (Unio).

Linaria elatine (L.) Mill.; Edam, in wegberm, adv., sept. 1975 (Mej. J. Buurman); Hanik, L., in graanakker, aug. 1975 (Werkgroep Arcen).

Linaria spuria (L.) Mill.; Heerlen, stort Oranje Nassau III, 1975 (Mej. T. Blankevoort). Zie Natuurh. Maandbl. 64 (9), 1975, p. 115.

Melampyrum pratense L.; Den Helder, Donkere Duinen, 1975 (J. K. Schendelaar). Zie Natura 72 (8), 1975, p. 120. Wederom een nieuwe vindplaats in de duinstreek van deze in het oosten en zuiden des lands algemene soort.

Mimulus guttatus DC.; O.-punt Eiland van Dordrecht, N.-oever Nieuwe Merwede, vochtige ruigte, aug. 1975 (v. d. M.).

Odontites verna (Bell.) Dum. subsp. *serotina* (Wettst.) E. F. Warb., met witte bloemen; Brielse Meer, langs pad, sept. 1975 (Werkgroep Voorne).

Scrophularia vernalis L.; Den Helder, Donkere Duinen, bij de boswachterswoning, juli 1975 (J. K. Schendelaar). Zie Natura 72 (8), 1975, p. 120. N. van het Noordzeekanaal waren in het kustgebied geen recente vondsten van deze soort bekend (QUENÉ-BOTERENBROOD & MENNEMA, 1973).

Verbascum blattaria L.; Assendelft, vuilnisstortplaats, adv., juli 1975 (A.); id., met witte bloemen; Hof te Dieren, aan de rand van de kuil, waar eens het huis heeft gestaan, adv. of verw.?, aug. 1975 (opg. Prof. Dr. A. S. Troelstra).

Veronica longifolia L.; Franeker, Westerhuisstraat, spontaan in tuin, verw., aug. 1975 (J. Postma).

Veronica montana L.; De Kleine Houten, Gieten, Dr., april 1975 (opg. W.) Deze buiten het Krijtdistrict zeldzame soort werd door BARKMAN (1971) niet vermeld van genoemde vindplaats.

Veronica peregrina L.; Oegstgeest, braakliggende grond nabij boomkwekerij, mei 1975 (v. d. M.).

Veronica praecox (L.) All.; Ravenswaarden, Gorssel, rivierduin, mei 1974 en april 1975 (W.).

Solanaceae

Solanum nitidibaccatum Bitter; Amersfoort, bij zandafgraving, adv., okt. 1975 (A. E. Kool).

Solanum triflorum Nutt.; Amersfoort, bij zandafgraving, adv., okt. 1975 (A. E. Kool); Krommenie, vuilnisstortplaats, adv., aug. 1975 (A.).

Umbelliferae

Angelica archangelica L.; Maartensdijk, U., in elzenbroek langs het Tienhovens kanaal, mei 1975 (opg. H. C. Greven). Dit is een opmerkelijke vindplaats van een langs de grote rivieren niet langer zeldzame soort.

Scandix pecten-veneris L.; Westzaan, terrein Molenaars kindermeelfabriek, adv., juni 1975 (A.).

Silaum silaus (L.) Sch. et Thell.; Texel, bij 't Horntje, aug. 1975 (opg. E.). Deze zeldzame soort uit ons rivierengebied was van de Waddeneilanden nog niet bekend.

Urticaceae

Parietaria judaica L.; 's-Gravenhage, Parkstraat, aan voet van muur, juli 1975 (K. A. G. de Jong).

Parietaria officinalis L.; in rietmoeras langs Binnenliede, O. van Haarlem, op oude stortplaats, aug. 1975 (Werkgroep Haarlem).

Violaceae

Viola persicifolia Schreb. (*V. stagnina* Kit.); Wijnjeterp, Fr., drassig terrein aan de Hooiweg, mei 1975 (opg. W. de Veen). Van deze soort was uit Friesland slechts één vindplaats (vóór 1950) bekend (QUENÉ-BOTERENBROOD & MENNEMA, 1973).

Literatuur

ATLAS NATUURGEBIEDEN DEN HELDER, 1976. Den Helder.

BARKMAN, J. J., 1971. Over flora en vegetatie van drie Noorddrentse bosjes. Gorteria 5 (7/10), p. 123–132.

GREMMEN, N. J. M. & J. W. P. M. KREMERS, 1971. De flora van de Nederlandse, Duitse en Deense Waddeneilanden. Nijmegen.

HEUKELS-VAN OOSTSTROOM, 1962. Flora van Nederland, 15e druk. Groningen.

——, 1975. Flora van Nederland, 18e druk. Groningen.

HOEKSTRA, O. & D. T. E. VAN DER PLOEG, 1977. Nog eens de Muizestaart (Myosurus minimus L.). De Levende Natuur (in druk).
HOLKEMA, F., 1870. De plantengroei der Nederlandsche Noordzee-eilanden. Amsterdam.
MENNEMA, J., 1976. Floristisch onderzoek van vijf Haarlemse polders. Haarlem.
—— & S. J. VAN OOSTSTROOM, 1972. Nieuwe vondsten van zeldzame planten in Nederland, hoofdzakelijk in 1971. Gorteria 6 (3), p. 41–56.
—— & ——, 1975. Aanvullende gegevens op Gremmen en Kremers, De flora van de Nederlandse, Duitse en Deense Waddeneilanden. Gorteria 7 (9/10), p. 133–148.
——, A. J. QUENÉ-BOTERENBROOD & C. L. KEIZER-PLATE, 1977. Atlas van de Nederlandse Flora (in voorber.).
MEIJDEN, R. VAN DER, 1976. Het verspreidingsgebied van Senecio jacobaea L. var. nudus Weston. Gorteria 8 (4), p. 57–61.
OOSTSTROOM, S. J. VAN & TH. J. REICHGELT, 1961. Boraginaceae, Flora Neerlandica 4 (1), p. 92–140.
PLOEG, D. T. E. VAN DER, 1972. Stinzeplanten yn Fryslân. Ljouwert.
QUENÉ-BOTERENBROOD, A. J. & J. MENNEMA, 1973. Zeldzame Nederlandse plantesoorten in Zuid-Holland. Prov. Waterstaat Zuid-Holland, 's-Gravenhage.
SPEK, H. M. VAN DER, 1977. Behoort Euphorbia lathyrus L. werkelijk tot de Nederlandse flora? Gorteria (in druk).
WEEDA, E. J., 1976. Een merkwaardige groeiplaats van Allium scorodoprasum L. Gorteria 8 (4), p. 69–73.

B. Adventieve soorten

ANGIOSPERMAE

Amaranthaceae

Amaranthus blitoides S. Wats.; Millingen aan de Rijn, op rivierduin, aug. 1975 (G. J. v. Wieringen); Scheveningen, trottoir bij Norfolk Line, aug. 1975 (K. A. G. de Jong).

Amaranthus rudis Sauer; Almelo, Oude Haven, bij meelfabriek, sept. 1975 (Dr. A. v. d. Beek).

Amaranthus standleyanus Parodi ex Covas; Velsen-N., industrieterrein, juli 1975 (A.).

Amaranthus tricolor L.; Apeldoorn, terrein Ver. Pharmaceutische Fabrieken, sept. 1975 (Bo.).

Boraginaceae

Amsinckia menziesii (Lehm.) Nels. et Macbr.; Taarlo, gem. Vries, Dr., op vroegere fazantenvoerplaats, juni 1975 (E. Talman).

Cannabaceae

Cannabis sativa L.; Krommenie, vuilnisstortplaats, aug. 1975 (A.); Vijfhuizen, Haarlemmermeer, mei 1975 (Werkgroep Haarlem).

Chenopodiaceae

Atriplex hortensis L.; Apeldoorn, terrein Ver. Pharmaceutische Fabrieken, sept. 1975 (Bo.).

Atriplex oblongifolia Waldst. et Kit.; Apeldoorn, terrein Ver. Pharmaceutische Fabrieken, sept. 1975 (Bo.). Deze soort komt oorspronkelijk voor in ZO.- en C.-Europa, W. tot NO.-Frankrijk, N.-Afrika en C.-Azië tot in Siberië.

Compositae

Artemisia biennis Willd.; Giessendam, industrieterrein, sept. 1975 (Mevr. A. J. Quené-Boterenbrood).

Calendula arvensis L.; IJmuiden, industrieterrein, juli 1975 (A.).

Carthamus tinctorius L.; Krommenie, vuilnisstortplaats, aug. 1975 (A.); aan Z.-oever Beneden Merwede tegenover Hardinxveld, tussen bazaltstenen, aug. 1975 (opg. v. d. M.).

Centaurea algeriensis Coss. et Dur.; Krommenie, vuilnisstortplaats, aug. 1975 (A.); Velsen-N., industrieterrein, juli 1975 (id.).

Centaurea diluta Ait.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, sept. 1974 (A.); Krommenie, vuilnisstortplaats, aug. 1972 (id.); Heerlerheide, oude bruinkoolgroeve, juli 1975 (Mej. T. Blankevoort).

Centaurea salmantica L.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, sept. 1974 (A.); id., in rozenperk, juli 1975 (id.).

Centaurea stoebe L. subsp. *rhenana* (Boreau) Sch. et Thell.; Hellevoetsluis, werkhaven, juni 1975 (Werkgroep Voorne).

Chrysanthemum cf. **atratum** Jacq.; Leiden, in ruigte, juni 1975 (v. d. M.). Deze soort komt voor in het oostelijke Alpengebied.

Cirsium arvense (L.) Scop. var. *mite* Wimm. et Grab.; Zutphen, spoordijk bij Twentekanaal, juli 1975 (P. Aukes).

Crepis setosa Hall. f.; Baarn, Maarschalksbos, aan de rand van een pas ingeplante parkaanleg, aug. 1974 (H. A. v. d. Aa).

Guizotia abyssinica (L.) Cass.; Krommenie, vuilnisstortplaats, aug. 1975 (A.).

Helianthus debilis Nutt.; Krommenie, vuilnisstortplaats, aug. 1975 (A.); Wormerveer, terrein meelfabriek, aug. 1975 (id.).

Senecio squalidus L.; Zwijndrecht, fabrieksterrein, aug. 1975 (T.-D.).

Verbesina alternifolia (L.) Britt.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, aug. 1975 (A.). Deze soort komt oorspronkelijk voor in het O.-deel van N.-Amerika.

Convolvulaceae

Ipomoea cf. *hederacea* Jacq.; Waarderpolder, Haarlem, vuilnisstortplaats, aug. 1975 (Werkgroep Haarlem).

Cruciferae

Brassica juncea (L.) Czern.; Assendelft, vuilnisstortplaats, sept. 1975 (A.).

Bunias orientalis L.; Zaandijk, vuilnisstortplaats, mei 1975 (A.); Gennep, L., voormalig spoorwegemplacement, juli 1975 (Unio).

Camelina sativa (L.) Crantz; Wormerveer, aan loskade, juli 1975 (A.).

Lepidium densiflorum Schrad.; West-Knollendam, terrein veevoederfabriek, juli 1975 (A.).

Lepidium neglectum Thell.; Enschede, bij viaduct, al sinds ca. 1967, dec. 1975 (W.).

Lepidium virginicum L.; West-Knollendam, terrein veevoederfabriek juli 1975 (A.); Westzaan, terrein Molenaars kindermeelfabriek, juni 1975 (id.); Zwijndrecht, fabrieksterrein, juni 1975 (T.-D.); Gennep, L., voormalig stationsemplacement, juli 1975 (Unio).

Peltaria angustifolia DC.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, juni 1975 (A.). Deze soort is inheems in Klein-Azië en het Nabije Oosten.

Sisymbrium irio L.; Zaandijk, oude vuilnisstortplaats, mei en juni 1975 (A.).

Cucurbitaceae

Citrullus lanatus (Thunb.) Matsum. et Nakai; Beverwijk, vuilnisstortplaats, aug. en sept. 1975 (A.); Assendelft, vuilnisstortplaats, juli en aug. 1975 (id.); Alblasserdam, vuilnisstortplaats, sept. 1975 (v. d. M. & T.-D.).

Cucumis myriocarpus Naud.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, sept. en okt. 1975 (A.).

Cucurbita pepo L.; Krommenie, vuilnisstortplaats, aug. 1975 (A.).

Cyperaceae

Cyperus esculentus L.; 's-Gravenhage, langs trambaan, enkele tientallen exx., juli 1975 (R. M. v. Urk). Deze soort hoort thuis in tropische en subtropische streken.

Gramineae

Aegilops cylindrica Host; Zaandijk, oude vuilnisstortplaats, aug. 1975 (A.).

Aira elegans Willd. ex Gaud.; Zaandijk, oude vuilnisstortplaats, juni 1975 (A.).

Apera interrupta (L.) P. B.; Scheveningen, langs trambaan, juni 1975 (R. M. v. Urk).

Bromus rigidus Roth; Zaandijk, vuilnisstortplaats, mei 1975 (A.).

Bromus unioloides H. B. K.; Schandelo, L., op boerenerf, aug. 1975 (Werkgroep Arcen).

Digitaria borbonica Desv.; Oene, gem. Epe, in moestuin, sept. 1975 (H. L. Menke).

Echinochloa crus-galli (L.) Link var. *frumentacea* (Roxb.) W. F. Wight; Alblasserdam, vuilnisstortplaats, sept. 1975 (v. d. M. & T.-D.).

Eleusine indica (L.) Gaertn.; Almelo, bij meelfabriek, Oude Haven, sept. 1975 (Dr. A. v. d. Beek).

Eragrostis megastachya (Koel.) Link; Zaandam, vuilnisstortplaats, aug. 1975 (A.).

Eragrostis pilosa (L.) P. B.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, sept. en okt. 1975 (A.); Scheveningen, tussen straatstenen, aug. 1975 (K. A. G. de Jong).

Hordeum jubatum L.; Kruiningen, Zeel., ruderaal terrein, juni 1975 (G. J. Slob).

Lagurus ovatus L.; Damwoude, Fr., in tuin, aug. 1975 (opg. v. d. P.); Zaandijk, oude vuilnisstortplaats, mei en juni 1975 (A.); Noordwijk, in wegbermen, mei en juli 1975 (opg. J. Cost Budde).

Lamarckia aurea Moench; Zaandijk, oude vuilnisstortplaats, juni 1975 (A.).

Panicum capillare L.; bij Huis ter Heide, middenberm weg Utrecht–Amersfoort, sept. 1975 (H. C. Greven); Leiden, langs straat, sept. 1975 (Dr. P. W. Leenhouts); 's-Gravenhage, langs tramrails, aug. 1975 (K. A. G. de Jong); Voorburg, Westerlookade, sept. 1975 (id.).

Panicum dichotomiflorum Michx.; Amsterdam-W., graanoverslagbedrijf, okt. 1975 (Bo.).

Polypogon semiverticillatus (Forsk.) Hyl.; Apeldoorn, terrein Ver. Pharmaceutische Fabrieken, juni 1975 (Bo.).

Setaria pallidifusca (Schumach.) Stapf et Hubbard; Beverwijk, vuilnisstortplaats, sept. 1975 (A.).

Hydrophyllaceae

Phacelia tanacetifolia Benth.; Wymbritseradeel, Fr., berm autoweg, juli 1975 (opg. W. v. Alken); Waarderpolder, Haarlem, vuilnisstortplaats, aug. 1975 (Werkgroep Haarlem); Broekpolder, Vlaardingen, sept. 1975 (Mevr. A. J. Quené-Boterenbrood).

Labiatae

Nepeta sibirica L.; Velp, Gld., spontaan in tuin, dec. 1973 (H. C. Burger).

Stachys germanica L.; Noordwijk, opslagplaats gemeentewerken, waarschijnlijk aangevoerd uit Duitsland, nov. 1974 (opg. E. Aartse).

Liliaceae

Allium dioscoridis Sibth. et Sm.; Voorschoten, spontaan in tuin, vermoedelijk als zaad of kiemplant met andere planten meegekomen, juni 1975 (A. W. C. v. Dongen). Deze soort is afkomstig uit ZO.-Europa.

Allium rotundum L.; Amsterdamse Waterleidingduinen, bij Verdeelvijver, juli 1975 (M. O. Boerman).

Lythraceae

Lythrum virgatum L.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, aug. 1975 (A.).

Malvaceae

Abutilon theophrasti Med.; Leersum, in zandafgraving, sept. 1975 (Mej. G. S. Zijlstra); Waarderpolder, Haarlem, vuilnisstortplaats, aug. 1975 (Werkgroep Haarlem); Castenraij, gem. Venraij, L., in suikerbietenveld, sept. 1975 (P. J. Mennen); Hanik, L., in greppel in vochtig weiland, aug. 1975 (Werkgroep Arcen).

Althaea hirsuta L.; Sneek, ruderaal terrein, 1975 (opg. v. d. P.).

Papilionaceae

Cicer arietinum L.; Velsen-N., industrieterrein, juli 1975 (A.).

Lathyrus annuus L.; Rockanje, ruderaal terrein in dorp, sept. 1975 (Werkgroep Voorne).

Lathyrus hirsutus L.; Rockanje, voormalige akker, opgehoogd met modder uit vijver, juni 1975 (Werkgroep Voorne).

Melilotus sulcatus Desf.; Krommenie, vuilnisstortplaats, juni 1975 (A.).

Ononis alopecuroides L.; Wormerveer, terrein meelfabriek, aug. 1975 (A.).

Ononis cf. serrata Forsk.; Assendelft, vuilnisstortplaats, aug. 1975 (A.). Deze soort is inheems in het Middellandse Zeegebied.

Psoralea americana L.; Assendelft, vuilnisstortplaats, juli 1975 (A.).

Plantaginaceae

Plantago aristata Michx.; 's-Gravenhage, Conradkade, juni 1975 (K. A. G. de Jong).

Polygonaceae

Fagopyrum tataricum (L.) Gaertn.; Utrecht, De Uithof, afvalhoop, aug. 1971 (opg. E. J. M. Arnolds).

Ranunculaceae

Delphinium ajacis L.; Deventer, industrieterrein, juli 1975 (opg. Mej. T. Riddering); Den Helder, op met aangevoerde grond opgehoogd bouwland, juli 1975 (Mej. H. D. de Vries); Dordrecht, ruderaal terrein, sept. 1975 (A. de Meijer).

Resedaceae

Reseda media Lag.; Elst, Gld., stationsemplacement, sept. 1975 (opg. Dr. F. M. Muller). Deze soort komt voor op het Iberisch Schiereiland, de Balearen en de Azoren.

Rosaceae

Duchesnea indica (Andr.) Focke; Voorschoten, station, juni 1975 (H. C. Greven); id., aldaar sedert 1973 (opg. K. A. G. de Jong); Zwijndrecht, op voormalige tuindersgrond, mei 1975 (N. H. de Jong); Dordrecht, verwaarloosde tuin, aug. 1975 (T.-D.).

Scrophulariaceae

Digitalis lanata Ehrh.; Oostelijk Flevoland, Ketelmeerdijk t.o. reservaat 'De Kampenhoek', juli 1975 (opg. P. Hollander).

Linaria cf. **pelisseriana** (L.) Mill.; Berkhout, N.-H., afvalhoop aan slootkant, bij een bollenkweker, sept. 1975 (J. J. Vader). Deze mediterrane soort komt in W.-Europa noordwaarts tot de Kanaal-eilanden voor.

Linaria repens (L.) Mill.; Amersfoort, bij Leusderhei, wegberm bij militair oefenterrein, juli 1975 (A. E. Kool).

Parentucellia viscosa (L.) Caruel; Over-Diemen, bij snelweg, sept. 1975 (opg. Bo.); Veerse Meer, Middelplaten, juni 1975 (Dr. Ir. W. G. Beeftink & W. de Munck).

Verbascum chaixii Vill.; Amsterdamse Waterleidingduinen, Museumduin en in Kombos, juli 1975 (Mevr. L. Freese-Woudenberg).

Solanaceae

Nicandra physalodes (L.) Gaertn.; Bergen, N.-H., Hoflaan, okt. 1975 (J. K. Schendelaar); Voorschoten, Adm. de Ruytersingel, weg in aanleg, aug. 1975 (Mej. Hannie Korthof).

Nicotiana rustica L.; 's-Gravenhage, op braakliggend terrein bij nieuw viaduct, okt. 1975 (L. Quaadgras).

Solanum ciliatum Lamk.; Amersfoort, bij zandafgraving, okt. 1975 (A. E. Kool); Assendelft, vuilnisstortplaats, juli en aug. 1975 (A.); Zaandam, vuilnisstortplaats, aug. 1975 (id.).

Solanum cornutum Lamk. (*S. rostratum* Dun.); Barendrecht, langs de Oude Maas ter hoogte van de voormalige Barendrechtse brug, sept. 1975 (J. Bais).

Solanum ottonis Hyl.; IJmuiden, Haringhaven, aug. 1975 (A.).

Solanum sisymbriifolium Lamk.; Varsseveld, op boerenerf, nov. 1974 (W. Anema).

Solanum sodomeum L.; Lochem, gemeentekwekerij, sept. 1975 (opg. Dr. Fop. I. Brouwer).

Umbelliferae

Ammi majus L.; Sterksel, gem. Maarheeze, N.-Br., spontaan in tuin, vermoedelijk met wortelzaad meegekomen, okt. 1975 (opg. W. Iven).

Ammi visnaga (L.) Lam.; Voorschoten, spontaan tussen tegels in tuin, okt. 1975 (A. A. C. Eskens).

Bupleurum lancifolium Hornem.; Wormerveer, aan loskade, juli 1975 (A.).

Coriandrum sativum L.; Krommenie, vuilnisstortplaats, juni 1975 (A.).

Ridolfia segetum (L.) Moris; Velsen-N., industrieterrein, juli 1975 (A.).

C. Verwilderde soorten

PTERIDOPHYTA

Parkeriaceae

Ceratopteris thalictroides Brongn.; 's-Gravenhage, in vijver aan Stadhouderslaan, sept. 1975 (R. M. v. Urk). Deze tropische soort van de oude wereld is waarschijnlijk dank zij de zeer warme zomer van 1975 tot ontwikkeling gekomen.

ANGIOSPERMAE

Aceraceae

Acer negundo L.; Ruigenhoek, gem. Noordwijkerhout, binnenduinen, in dichte vegetatie van duindoorn en kruipwilg, juni 1975 (v. d. M.).

Apocynaceae

Vinca major L.; Walcheren, N. van Dishoekseweg, in droog duingrasland, mei 1972 (Dr. Ir. W. G. Beeftink).

Caryophyllaceae

Agrostemma gracilis Boiss.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, juni 1975 (A.). Deze soort komt oorspronkelijk uit Griekenland en Klein-Azië.

Dianthus chinensis L.; 's-Gravenhage, ruderaal terrein, juli 1968 (L. Quaadgras).

Lychnis coronuria (L.) Desrouss.; Gouderak, tegen muur, mei 1975 (R. Terlouw).

Clethraceae

Clethra alnifolia L.; Het Loo, Koninklijk park, sept. 1975 (opg. H. L. Menke).

Compositae

Ammobium alatum R. Br.; Spaarndam, N.-H., op ruderaal talud, mei 1975 (Werkgroep Haarlem).

Artemisia dracunculus L.; Utrecht, stationsemplacement Maliebaan, juli 1972 (Dr. A. v. d. Beek); Amsterdamse Waterleidingduinen, ingang van het Boogkanaal, juli en aug. 1975 (M. O. Boerman).

Cornaceae

Cornus sericea L.; Winterswijk, Bekkendelle, in moerasbos, mei 1974. De eerste opgave van verwildering in ons land van deze niet zelden aangeplante sierheester uit N.-Amerika.

Cruciferae

Alyssum montanum L.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, mei 1975 (A.).

Arabis caucasica Willd.; Goeree, Westduinen, april 1975 (W.); Grevelingen, op het onbeweide deel van voormalig schor op de Hompelvoet, april 1975 (opg. P. A. Slim).

Aubrieta deltoidea (L.) DC.; 'Terhorst', Wassenaar, op muur, maart 1975 (W. J. ter Keurs).

Hesperis matronalis L.; Veerpolder, gem. Haarlem, ruderaal terrein, mei 1975 (Werkgroep Haarlem).

Cyperaceae

Cyperus flabelliformis Rottb.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, okt. 1975 (A.). Deze kamerplant is afkomstig uit C. -Afrika.

Dipsacaceae

Scabiosa atropurpurea L.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, sept. 1975 (A.). De eerste vondst in ons land van deze uit Z.-Europa afkomstige sierplant.

Geraniaceae

Geranium platypetalum Fisch. et Mey.; Borger, Dr., vuilnisstortplaats in het Eeserveen, juni–aug. 1975 (Mevr. R. C. v. Rosmalen-Tervoren).

Labiatae

Mentha spicata L. var. *crispata* (Schrad.) Sch. & Thell.; Amsterdam-O., Borneokade, rangeerterrein, aug. 1975 (Bo.).

Liliaceae

Erythronium dens-canis L.; Texel, Den Burg, in 'sneeuwklokjesbosje' bij De Westen, april 1975 (E.); Wolvega, tussen rijke stinseflora in oude tuin, april 1975 (v. d. P.).

Triteleia laxa Benth.; Egmond-Binnen, N.H.-duinreservaat, in berm van Oldenborghweg, sept. 1975 (A. L. J. v. IJzendoorn). Deze soort is inheems in Californië.

Malvaceae

Lavatera arborea L.; Alphen a. d. Rijn, bij woning, spontaan, nov. 1975 (A. Pellekooren). Deze mediterrane soort, die als borderplant wordt gekweekt, komt in het wild langs de Atlantische kust voor tot in Bretagne en Ierland.

Malope trifida Cav.; Krommenie, vuilnisstortplaats, juni 1975 (A.).

Moraceae

Ficus carica L.; Amsterdam, op muur, sept. 1975 (opg. W. F. Dortmond).

Papaveraceae

Meconopsis cambrica (L.) Viguier; bij Kunderberg, L., in holle weg, mei 1975 (Mevr. A. Kruyt-Piet).

Papilionaceae

Lupinus albus L.; Heerlen, Esschenweg, mei 1975 (opg. W. v. Alken). De eerste vermelding van verwildering van deze minder vaak gekweekte lupine, die uit Z.-Europa afkomstig is.

Plumbaginaceae

Armeria pseudarmeria (Murr.) Mansf.; Beverwijk, op met zand opgehoogd terrein aan de Büllerlaan, juli 1975 (A.). Deze borderplant is inheems in Portugal.

Polygonaceae

Polygonum compactum Hook. f.; Oostvoorne, bij De Mildenburg, juni 1975 (Werkgroep Voorne).

Rosaceae

Prunus mahaleb L.; Wassenaar, binnenduinen NO. van Bierlap-bos, in duindoornstruweel, juni 1975 (v. d. M.).

Rosa multiflora Thunb.; Utrecht, op dijk langs Johannapolder, juni 1973 (opg. E. J. M. Arnolds).

Rubus laciniatus Willd.; oeverland W. van Binnenliede, Haarlem, mei 1975 (Werkgroep Haarlem).

Salicaceae

Salix elaeagnos Scop.; oeverland O. van Buitenliede, Haarlemmerliede, mei 1975 (Werkgroep Haarlem).

Saxifragaceae

Tellima grandiflora (Pursh) Dougl. ex Lindl.; Heemstede, 'Huis te Manpad', juni 1975 (C. Eijerman).

Solanaceae

Lycium chinense Mill.; Texel, bij De Koog, sept. 1975 (opg. E.); id., in omgeving 'Sandershuis', 1975 (opg. Ir. J. v. d. Kooy). Dezelfde vindplaats?

Summary

The list of new localities of rare species and interesting records of more common species found in the Netherlands mainly during 1975, has been subdivided in three categories:

A. Netherlands species;

B. Adventitious species;

C. Species escaped from cultivation.

In comparison with former lists category A includes the species – also naturalised ones – belonging to the Netherlands Flora, as established by the Floristic Council in 1975 (MENNEMA, 1975) and inserted in the Standard List of the Netherlands Flora 1975 (ARNOLDS & VAN DER MEIJDEN, 1976).

In list A comments have been added, where necessary; adventitious records of Netherlands species are indicated with adv., escapes from cultivations with verw. In list B and C the names of the species, new for the Netherlands, are in bold type.